

Vammaisfoorumi ry

Handikappforum rf

Finnish Disability Forum

Vammaisfoorumin lausunto hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta**Vastaanottaja:** Hallintovaliokunta**Asia:** HE 122/2025 vp**Ajankohta:** 22.10.2025 klo 11.15

Vammaisfoorumi kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto hallintovaliokunnalle koskien valtion palveluiden saatavuutta ja toimintojen sijoittamisen perusteita. Viittaamme keväällä asiasta antamaamme [lausuntoon](#).

Kiitämme siitä, että lausuntopalautteen johdosta esityksessä käytettyjä termejä ja käsitteitä on täsmennetty. Vammaisfoorumi on tyytyväinen myös siihen, että esitykseen on lisätty kokonaan uusi pykälä henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen käsittelystä yhteisessä asiakaspalvelupisteessä.

Vammaisfoorumi on huolissaan vammaisten henkilöiden asiointimahdollisuuksista ja YK:n vammaissopimuksen toteutumisesta (artiklat 9 ja 21). Vammaisfoorumi pitää esitysluonnoksen tavoitetta ihmisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi viranomaisasiointissa kattavan valtakunnallisen käyntiasiointiverkon avulla erittäin tärkeänä ja kannatettavana. Erityisen tärkeää on, että mahdollisuus asioida hallinnossa ja saada hallinnon palveluita yhdenvertaisesti myös tosiasiallisesti toteutuu ja tätä tuleekin tarkoin seurata ja arvioida.

Palveluiden saatavuudesta tulee huolehtia kaikkien viranomaisten tai julkista hallintotehtävää hoitavien toiminnassa, myös kunnissa ja hyvinvointialueilla (vaikka ne tämän esityksen ulkopuolelle rajautuvatkin). Palveluita pitää olla riittävästi ja niiden tulee olla kaikkien saavutettavissa. Palveluiden käytön tulee olla mahdollista myös henkilöille, joilla ei ole käytössään sähköisen asioinnin mahdollistavia laitteita, ja jotka tarvitsevat sähköiseen asiointiin digitukea.

Etäpalvelupisteissä tulee huomioida laajasti esteettömyys ja saavutettavuus (mm. fyysiset tilat, induktiosilmukan tai muiden apuvälineiden käyttö sekä kognitiivinen saavutettavuus) eri käyttäjäryhmien näkökulmasta. Tilojen ja laitteiden lisäksi tulee kiinnittää huomiota riittävään neuvontaan ja etäpalvelua tarjoavien viranomaisten kohtaamisosaamiseen.

Käyntiasiointi parantaa merkittävästi vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia asioida viranomaisissa ja näin turvaa haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten asiointia.

Käyntimahdollisuuden lisäksi on tärkeää säilyttää mahdollisuus puhelinasiointiin (esim. neuvonta ja ajanvarausasioissa). Erityisen merkittävää saavutettava puhelinasiointi on henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää sähköisiä asiointikanavia kotona ja joille monimutkaisten valintojen tekeminen on haastavaa. Tärkeä osa yhdenvertaisen asioinnin turvaamista on monikanavainen ja saavutettava viestintä. Palveluiden (sekä käynti- että puhelinpalvelu) aukioloajat ja paikat tulee olla selkeästi ilmoitettu, ja tietojen on oltava helposti löydettävissä.

Mikäli palvelutehtäviä annetaan yksityisille palveluntuottajille, tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen missä asemassa ja tehtävässä ne toimivat ja huolehtia palveluntuottajien valvonnasta esimerkiksi esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta.

Haluamme muistuttaa myös siitä, että muut käynnissä olevat muutokset viranomaisten toiminnassa saattavat vaikeuttaa vammaisten ihmisten itsenäistä asiointia. Rakenteellisten muutoksen lisäksi muutos digitaaliseen asiointiin on käynnissä kaikessa viranomaisasiointinnissa ja muutos on varsin nopeaa. Samanaikaisesti järjestöjen rahoitusta tullaan vähentämään, mikä tulee vähentämään järjestöjen perustoimintaan sisältyviä kansalaisten neuvonta- ja tukipalveluita. Tämä lisää riskiä, että erityisesti vammaiset henkilöt jäävät vaille riittävää tukea ja neuvontaa, mikä on vastoin sekä YK:n vammaisyleissopimuksen että Suomen perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteita. Muutoksessa on varmistuttava kaikissa vaiheissa siitä, että Orpon hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan ”siirryttäessä digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaiskanavana on samalla huolehdittava, siitä, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla heille, jotka eivät pysty käyttämään digipalveluita” aidosti toteutuu.

Vammaisjärjestöissä on runsaasti asiantuntemusta saavuttavuus ja esteettömyyskysymyksissä. Tätä asiantuntemusta kannattaa hyödyntää paikallisesti palveluja suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo
varapuheenjohtaja

Anni Kyröläinen
pääsihteeri
p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

[Vammaisfoorumi](#) on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.